

**SIRKKU
RUUTU**

COACHIN

**TYÖKALU-
PAKKI**

Kiitos apurahasta Suomen tietokirjailijat ry.

Copyright © 2020 Alma Talent Oy ja Sirkku Ruutu

ISBN: 978-952-14-4165-3

ISBN: 978-952-14-4166-0 (e-kirja)

Kansi Emmi Kyytsönen

Taitto Aste Helsinki

Paino Balto Print, Liettua 2020

Anna palautetta kirjasta: kustannustoimitus@almatalent.fi

Tilaa Coachin työkalupakki Alma Talent Shopista: shop.almatalent.fi

Sisällys

Kiitokset	9
Esipuhe	10
OSA I	
Coachingin merkitys	13
1. Työelämän menestystekijät	14
2. Mitä coachaavalla työotteella tarkoitetaan?	18
Coachingin suhde muihin ohjausmuotoihin	20
Piilopotentialin vapauttaminen coachingin avulla	26
3. Coachingin hyötyjä	29
Hyötyjä esihenkilöille	30
Hyötyjä työntekijöille	31
Hyötyjä organisaatiolle	34
4. Pystyvyyssuskon merkitys ja voimistaminen	37
5. Psykologinen turvallisuus ja tunteiden merkitys organisaatiolle	41
Psykologinen turvallisuus	41
Myönteisten ja kielteisten tunteiden merkitys	43
6. Itsemäärääminen ja ihmisen motivoituminen	46

OSA II	
Coachingprosessi ja ammattimaisen coachingin ydintaidot	53
7. Coachingissa tarvittavia yleistaitoja	54
Aidon utelias kuunteleminen ja avoin mieli	54
Kysymistekniikoiden hallinta	56
Prosessinohjaaminen	57
Itsehillintä	57
Yhteistyön vaaliminen	58
Mallien ja ilmiöiden havainnointi	58
Haastamisen ja tukemisen taidot	58
Vahvojen tunteiden käsittelytaito	59
Rehellinen ja avoin viestintä	59
Mentalisaatiokyky	59
Optimistisuus	59
Vahvuuksien ja voimavarojen havaitsemiskyky	60
Riittävä itsetuntemus	60
Coachin perustehtävän sisäistäminen	60
8. Ratkaisukeskeinen coachingprosessi	64
1) Liittyminen	66
2) Tavoitteiden kirkastaminen	69
3) Pystyvyysuskon ja motivaation kasvattaminen	73
4) Oivalluttava reflektointi ja muutoksen konkretisointi	75
5) Yhteenveto ja opitun soveltaminen käytäntöön	79
9. Mikä ratkaisukeskeisessä coachingissa vaikuttaa?	82
10. Ammattimaisen coachin ydintaidot	86
1) Perustan luominen	90
2) Yhteistyösuhteen luominen	95
3) Vaikuttava viestintä	103
4) Oppimisen ja kasvun tukeminen	108

OSA III

Coachin työkalupakki

	113
11. Ratkaisukeskeisen coachin työkalupakki	114
Hyvän elämän perspektiivit	116
Voimaannuttava visiointi	116
Ihmekysymys	119
Tulevaisuuden muistelu	122
Sosiaalinen kartta	123
Motiiviluotaus	124
Ajankäytön organisointi – esimerkki fokuosoivasta konkretisoinnista	126
Potentiaalilin löytäminen ja vahvuuksien kartoittaminen	127
Tavoitteistaminen	131
Fokusointi	136
Arvopohjan tutkiminen	139
Kiitollisuuden vaaliminen	141
Minikonstellaatio	141
Toimintasuunnitelman luominen	143
Esteiden ylittäminen	145
Toimintasuunnitelman seuranta	147
Onnistumisesta palkitseminen ja myönteinen palaute	148
Vaikuttamisen kehät	149
Toimijuuden tukeminen	151
Tarinallisuuden käyttö	151
Näkökulman vaihtaminen	154
Verkostojen käyttö näkökulmien laajentamisessa	155
Intuition käyttö vaikeassa päätöstilanteessa	156
Myönteisten poikkeusten etsiminen	157
Selviytymiskysymykset	158
Tunteiden käsittely coachingissa	159
Rajoittavista uskomuksista mahdollistaviin uskomuksiin	162
Haastavan tunneperäisen tilanteen työstäminen	168
Oman pään sisäinen johtoryhmätyöskentely	172
Resilienssikysely	174
Fläpin käyttö	176
Asteikkokysymykset	178

Olettavan kielen käyttäminen	180
Motivoiva ratkaisukeskeinen haastattelu	180
GROW-malli	185
Prosessin arviointiin liittyviä kysymyksiä	189
Aloittelevan coachin mahdollisia apukysymyksiä prosessin eri osiin	190
Rebekka Zidbeck: KOUTSI, muista kuka olet	198
Liite: Sopimusmalli	201
Lähteitä ja lisälukemistoa	208

Kiitokset

Haluan lausua erityiskiitokset tämän kirjan synnystä pitkäaikaiselle ystävälleni, entiselle yhtiökumppanilleni ja älykkäälle ajatteluni virkistäjälle, Raija Salmimiehelle. Raijan kanssa olemme kirjoittaneet aiemmin useita kirjoja yhdessä ja tässäkin kirjassa on paljon vaikutteita aiemmista yhdessä työstämistämme opuksista. Ilman Raijaa en ehkä olisi koskaan ryhtynyt tietokirjailijaksi. Hänen olemassaolonsa ja hyväntahtoinen ystävällisyytensä on mahdollistanut monia myönteisiä asioita elämässäni.

Raija on toiminut minulle coachina, työnohjaajana, mentorina ja ennen kaikkea luottoystävänä. Olen rajattoman kiitollinen hänelle kaikesta saamastani sparrauksesta, haastamisesta ja tuesta. Tämä ihmissuhde on elävä esimerkki siitä, mitä luottamus, rehellinen vuorovaikutus ja yhteinen hyväntahtoisuus voivat saada aikaan ja miten piilossa oleva potentiaali voi sitä kautta päästä valloilleen.

Haluan myös kiittää Suomen tietokirjailijat ry:tä saamastani apurahasta, jonka turvin kykenin ottamaan kirjoittamisvapaata korona-keväänä 2020.

Kiitos myös Alma Talentin Kukka Korttesluomalle ja Suvi Aallolle, jotka ovat omalta osaltaan olleet mahdollistamassa tämän kirjan syntyä.

Sirkku

Esipuhe

Tämä kirja syntyi työelämän murroskohdassa, jossa vanhat vuorovaikutuksen tavat kaipaavat uudistumista, johtamisen tavat muuttuvat ja uudet sukupolvet vaativat esihenkilöiltään aitoa kuuntelukykä, välittämistä ja kannustusta. Työntekijät haluavat olla vaikuttamassa itseään koskeviin päätöksiin. Säilyttääkseen hyvän työvireen he kaipaavat yhteisössään sparraamista ja todellista kohtaamisen dialogia. Etätöön ja yrittäjämäisen työn lisääntyessä moni kaipaa ajattelun ja oivaltamisen tukea itsensä johtamiseen. Kaikkialla menestystekijäksi tulee systeminen yhdessä oivaltamisen tila, kun kompleksisessa maailmassa ratkotaan kimurantteja pulmia, joihin ei yksittäisillä asiantuntijoilla ole helppoja ja yksiselitteisiä vastauksia.

Globaalissa ympäristössä kohdataan alati kasvava informaatiotulva, joka haastaa ihmisten kognitiivisen kapasiteetin. Valeutiset ja disinformaatio lisääntyvät. Samaan aikaan aivot toivovat yksinkertaistamista ja helppoja ratkaisuja, jotta hallinnantunne säilyy. Uudenlaiset ajattelutaidot ja pysähtyminen omien uskomusten ja tulkintojen äärelle on yhä tärkeämpää, jotta pystymme tekemään kauaskantoisia ja eettisiä ratkaisuja ja viisaita mikrovalintoja elämässämme ja työssämme. Meidän pitää kyetä tutkimaan sitä, mitä ja miten me ajattelemme, ja tarvittaessa myös suhtautumaan omiin ajatuksiimme kriittisesti. Siihen tarvitaan yleensä reflektointia toisen, laaja-alaisesti ajattelevan ihmisen kanssa.

Myös uupumisoireet ovat työelämässä lisääntyneet. Tämä haastaa työyhteisöt pohtimaan keinoja, miten vuorovaikutusta tehdään terveyttä edistämällä ja miten johtamisessa huomioidaan hyvinvoinnin tuottaminen. Ihmiset ovat sosiaalinen laji ja valtaosa myönteisestä tun-

ne-energiasta syntyy ihmisten välisissä kohtaamisissa. Miten tätä myönteisen kohtaamisen tilaa voidaan lisätä? Miten aktivoimme omaa ja toisten luovaa ajattelua? Miten kohtaamme toisemme työpaikoilla, jotta organisaatio voi menestyä ja kaikkien kapasiteetti on optimaalisessa tai ainakin riittävän tehokkaassa käytössä?

Tänä aikana tarvitaan uudenlaista tapaa ajatella, säädellä omaa energiaa, johtaa ja olla vuorovaikutuksessa. Näihin uuden ajan työelämävalmiuksiin pureudutaan tässä kirjassa avaamalla perusteita coachaavasta vuorovaikutustyylistä. Kirja antaa todistettavasti toimivia ja helposti käyttöön otettavia työkaluja ihmisten oivalluttamiseen, ongelmanratkaisuun ja myönteisen tulevaisuuden luomiseen.

Menetelmät on pyritty kuvaamaan käytännönläheisesti ja siten, että ne voi ottaa käyttöönsä välittömästi. Osa menetelmistä on perustasoisia ja melko yksinkertaisia, osa vaatii selvästi enemmän vuorovaikutusosaamista. Tämän opuksen avulla lukija voi varmistua siitä, että käyttämällä näitä metodeja oikea-aikaisesti ja asiakaslähtöisesti hänen coachauksensa on kansainvälisen standardin mukaan vähintään ACC-tasoista ja parhaimmillaan MCC-tasoista (International Coach Federation).

Tämä kirja on tarkoitettu perusteokseksi ammattimaista coaching-aidokkuutta tavoitteleville ammatticoacheille. Mukana kirjan lopussa on myös kortit coachingprosessin eri vaiheisiin keskustelun tueksi.

Toivotan antoisia lukuhetkiä!

Turussa 16.10.2020
Sirkku Ruutu